

بسمه تعالی

از برگ‌های تاریخ تا قاب سینما

تالیف و گردآوری: مصطفی پورحامدی

www.KeAb.ir

سال ۱۴۰۰

سرشناسه	پورحامدی، مصطفی، ۱۳۵۰-
عنوان و نام پدیدآور	از برگ‌های تاریخ تا قاب سینما/تالیف و گردآوری مصطفی پورحامدی.
مشخصات نشر	تهران: موسسه آموزشی تالیفی ارشدان، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری	۱۱۶ص.
شابک	۹۷۸-۶۲۲-۰۸۰-۰۷۳۷-۸
وضعیت فهرست نویسی	فیبا
موضوع	سینما -- ایران -- نقد و تفسیر
موضوع	فیلم‌های تاریخی -- ایران -- تاریخ و نقد
موضوع	Historical films -- Iran -- History and criticism
موضوع	Film adaptations -- Iran
موضوع	Film adaptations
موضوع	Characters and characteristics in motion pictures
موضوع	سینما -- ایران -- هسته‌های داستانی، پی‌رنگ‌ها و غیره
موضوع	Motion pictures -- Iran -- Stories, plots, etc
رده بندی کنگره	۵۷۹۹۳PN
رده بندی دیویی	۲۰۶۱۵۵/۷۹۱
شماره کتابشناسی ملی	۷۶۶۳۵۹۹
اطلاعات رکورد کتابشناسی	فیبا

www.ketab.ir

مؤسسه آموزشی تالیفی ارشدان

نام کتاب:	از برگ‌های تاریخ تا قاب سینما
تالیف و گردآوری:	مصطفی پورحامدی
ویراستار:	واله نعمتیان منعمی
ناشر:	آموزشی تالیفی ارشدان
ویرایش:	اول
نوبت چاپ:	اول ۱۴۰۰
حروفچینی و صفحه آرایی:	www.irantypist.com
طراح و گرافيست:	هادی پورحامدی
شابک:	۹۷۸-۶۲۲-۰۸۰-۰۷۳۷-۸
شمارگان:	۱۰۰۰
مرکز خرید آنلاین:	www.arshadan.com
www.arshadan.net
مرکز پخش و توزیع:	۰۲۱۴۷۶۳۵۵

فهرست مطالب

۷	مقدمه
۹	فصل اول: جایگاه اقتباس در سینمای ایران و جهان
۱۱	فهرست سیندلر
۱۲	نجات سرباز رایان
۱۳	گلادیاتور
۱۴	لورنس عربستان
۱۵	بر باد رفته
۱۶	بن هور
۱۷	شیر در زمستان
۱۸	دکتر ژیاگو
۱۹	اسپار تاکوس
۱۹	مردی برای تمام فصول
۲۱	یتیم‌خانه ایران
۲۱	محمد
۲۱	دلشدگان
۲۲	کمال الملک
۲۲	کمیتة مجازات
۲۳	روز واقعه
۲۴	سربداران
۲۵	مختارنامه
۲۶	روزگار قریب
۲۸	در چشم باد

۲۸	کیف انگلیسی.....
۲۹	کوچک جنگلی.....
۳۰	هزارستان.....
۳۱	امام علی (ع).....
۳۲	بوعلی سینا.....
۳۳	و تجربه‌های دیگر.....
۳۵	ضرورت و اهمیت موضوع.....
۳۶	هدف از توجه به این مساله.....

فصل دوم: پیشینه پژوهشی در این موضوع..... ۳۹

۴۰	پیشینه داخلی.....
۴۰	پیشینه خارجی.....
۴۱	مبانی و چهارچوب.....

فصل سوم: روند تبدیل واقعیت تاریخی به فیلمنامه..... ۴۳

۴۴	اصل اول: گسترش، حذف و تعدیل، قبض و بسط دستمایه‌ی اصلی تاریخی.....
۴۷	اصل دوم: تجاری کردن فیلمنامه یا عامه پسند شدن.....
۵۱	اصل سوم: تغییر شخصیت‌ها و داستان الزامی و ضروری است.....
۵۲	اصل چهارم: درونمایه اصلی کدام است؟ محور داستان ما چیست؟.....
۵۳	اصل پنجم: انتخاب خط داستانی محکم بعنوان مبنای کار.....
۵۵	اصل ششم: ایجاد نظم دراماتیک.....
۵۶	اصل هفتم: اقتباس از حوادث واقعی.....
۵۷	اصل هشتم: مشخصا در پی چه هستید؟.....

فصل چهارم: عناصر اصلی یک داستان خوب..... ۶۷

۶۸	پس از مواجه با داستان واقعی یا تاریخی در پی هدف باشید.....
۶۹	در پی مساله یا ماجرای باشید.....

مقدمه

در کشور ما تهیه کنندگان سینما و مدیران صدا و سیما و سیاستگذاران معاونت سینمایی ارشاد اسلامی برای ساخت فیلمهای پرمخاطب و جلب توجه عمومی بسیاری از وقایع تاریخی و مذهبی را دستمایه‌ی سفارش فیلمنامه قرار داده‌اند و آثار موفق و قابل تامل سینمایی و سریال‌ها جذابی برای مخاطبان به نمایش گذاشته‌اند. فیلم‌هایی چون یتیم خانه ایران، محمد، ستارخان، دلشدگان، کمیته مجازات، کمال الملک، روز واقعه و مجموعه‌های تلویزیونی چون امام علی (ع)، سرداران، بوعلی سینا، زمان شوریدگی، تنهاترین سردار، معصومیت از دست رفته، مختارنامه، کیف انگلیسی و هزارستان و معمای شاه و تبریز درمه و مدار صفر درجه، در چشم بادو...

با توجه به اهمیت و اقبال عمومی نسبت به موضوعات تاریخی ازسوی و ازسوی دیگر کم‌رنگ شدن جایگاه برخی رسانه‌های آموزش تاریخی- مذهبی چون مساجد و منابر، و عطا و خطابه و جایگزینی رسانه‌های نوینی چون سینما و تلویزیون هیچ منبع قابل اعتنا و کاربردی برای آموزش تبدیل مضامین تاریخی- مذهبی به فیلم و درام وجود ندارد و اغلب آثار تولید شده تلاش‌هایی فردی و تجربی بوده‌اند که با آزمون و خطا همراه بوده و اگرچه بسیاری موفق و موثر بوده‌اند اما آثاری قابل توجهی نیز هزینه‌ی زیادی به اقتصاد ملی تحمیل کرده‌اند و به نتیجه مطلوب نرسیده‌اند. مشکل کجاست؟ آیا ما برای نگارش فیلمنامه‌های تاریخی نیاز به الگوی بومی خودمان داریم؟ تفاوتها در چیست و چگونه باید عمل کرد؟ بهترین فیلمهای تاریخی تاریخ سینما کدامند؟ چرا بعنوان

بهترین‌ها از آنان یاد می‌شود؟ نویسنده آن داستان وایده اصلی را از کجا بدست آورده؟ طی چه فرایندی به فیلم تبدیل شده اند؟

بیشتر وقت‌ها وقتی در جمع‌های تخصصی علمی غیر از سینما حضور دارم مخصوصاً مجموعه‌های مرتبط به فرهنگ و تاریخ اولین پرسش دوستان از من اینست که چرا اینهمه واقعیت تاریخی جذاب را فیلم نمی‌کنید؟ این واقعیت‌ها هم جذابیت داستانی دارند، هم آموزنده و اثر گذارند؟ ما دوهزار و پانصد سال پیشینه تمدن باستانی داریم و قریب به هزار سال تاریخ اسلامی و تاریخ معاصرمان هم که همیشه چالش‌های جذاب و داغی داشته اند؟

و پاسخ من همیشه همین است حق باشماست. باید از یک جایی شروع کرد. باید دست بکار شد یک داستان کوتاه، یک واقعه، یا یک اتفاق یا یک شخصیت را دستمایه اقتباس قرارداد و پیش رفت و از این معادن بی نهایت بالارزش محتوای جدید برای سینما استخراج کرد.